

niet een *schijn*-god voor dat Eeuwige Wezen aanziet. Dat ge niet denkt, dat Hij het is, en dat Hij het *niet* is. Dat ge u niet inbeeldt met Hem te doen te hebben, en dat ge slechts te doen hebt met een vrucht van uw eigen bedenking of verbeelding, o, Men gelooft het niet, maar de *afgoderij* gaat zoo veel verder dan men wel vermoedt.

Met dat woord *afgoderij* willen we niet hard zijn. Gemeenlijk toch verstaat de massa onder „afgod” slechts tweeërlei: 1°. een beeld van goud, zilver, steen of ijzer of hout, dat wordt aanbeden; 2°. een dierbaar, kostelijk iets, waaraan men op zondige wijze gehecht en verkleefd is.

En natuurlijk, in dien zin bedoelden we thans „afgod” niet, en willen het daarom wel „*schijn*-god” noemen; mits men maar wel verstaat, dat het eigenlijk geheel op hetzelfde neerkomt, en dat alle *afgod* een *schijn*-god en alle *schijngod* een *afgod* is. Want of ik nu mijn afgod uitbeeld uit hout of goud, dan wel uitbeeld in mijn denken, en dus een denkbeeldigen God aanbidt, dit blijft in het wezen der zaak hetzelfde. Want de zaak is, dat ik mij *inbeeld* met God bezig te zijn, tot den Eeuwige te bidden, en met den Heilige te doen te hebben, en dat ik mij hierin toch bedrieg en totaal vergis, want dat ik den levenden God *voorbij loop* en het Eeuwige Wezen *nog zelfs niet ken*, en ik mij biddend of denkend bezig houd met een *schijn*-god, dien ik mij wel inbeeld, dat bestaat, maar die er in de wezenlijkheid niet is.

God leeft, God is er. Hij, de Heere, in de hemelen! Hij, de eeuwige God in zijn almachtigheid! En de zaak is nu maar, dat ge wezenlijk Hem, en niet een schijn of schim van uw gedachten, in *zijn* plaats, voor uw God aanziet, en wel wezenlijk met Hem in uwe ziel rekt. En nu zal die Eeuwige God, die weet wat maaksel ge zijt, en hoe ge nooit anders kunt dan stamelen, er u zeker de ziel niet om verarmen, zoo ge niet helder en niet zuiver rekenschap kunt geven, van wat ge in Hem vindt en hoe ge Hem kent. Maar dit eischt Hij toch van u, en immers naar zijn goddelijk recht, dat ge genoeg belang in zijn kennisse zult stellen, om uit de Schriftuur over Hem geleerd te willen zijn, en dat ge voorts nooit onder den schijn van Hem den kus der trouwe te geven, dien kus der liefde geven zult aan een ander.

En toch, in die zonde verviel vooral onze eeuw, en daardoor wierd ze in geheel haar ontwikkelingsgang weer *Heidensch*. Aan het gebruik van dit woord stoote zich niemand, en dat zal men ook niet doen, zoo men de Heidensche wereld eenigszins van naderbij kent. Niet enkel die zeer laag staande Heidensche wereld van Bataksche koppensnellers of Guineesche